

Ханс Кристиан Андерсен

Каквото стори дядо - все е хубаво

Ще ти разкажа една история, която чух, когато бях малък. Оттогава всеки път, щом се сетех за нея, тя ми се струваше все по-прекрасна. Така е, понеже и приказките са като хората – стават все по-хубави с годините. И това е толкова забавно!

Нали си бил на село? Сигурно си виждал там истинска, стара селска къща със сламен покрив, обрасъл с мъх и бурени, с щъркелово гнездо на върха.

Без щъркел картината не би била пълна. Стените са криви, прозорците – ниски и само един от тях може да се отваря. Пещта стърчи напред като дебело шкембенце, а бъзовият храст се е привел над стобора, където точно под чепатата върба в малка локвичка шляпа патица с патенца. Да, там винаги е вързано и куче, което лае подир всеки.

Точно такава селска къща имаше в едно село и в нея живееха двама души – селянин и жена му. Колкото и малко да имаха, можеха да се откажат от нещичко – от един кон, който пасеше в канавката край пътя. Дядото отиваше с него до града, заемаше го на съседите и получаваше за това по някоя услуга. Но по-полезно за старците щеше да бъде, ако можеха да продадат коня или го заменят за нещо, което да им служи по-добре. Но какво да бъде то?

– Дядо, ти ще направиш най-доброто! – каза жена му. – Сега в града има панаир, иди там и вземи добри пари за коня или пък го размени за нещо! Каквото и да сториш – все ще бъде правилно! Върви на пазара!

И тя му върза шалчето на врата, защото разбираше повече от него от тези неща. Направи двойна фльонга – това изглеждаше елегантно. Накрая тя изгупа с длан шапката на дядото и го целуна по устата. И така, старецът препусна на коня, който трябваше да бъде продаден или заменен. Да, дядо си знаеше работата!

Слънцето печеше, на небето нямаше никакви облаци. По пътя се вдигаше пушилка – много народ се беше отправил към пазара. Хората бяха с коли, на коне или пеша. Беше страхотна жегата, а по пътя никъде нямаше сянка.

Мина човек, който караше крава. Кравата беше толкова мила, колкото можеше да бъде една крава.

– Тя сигурно дава чудесно мляко! – помисли си селянинът. – Би се получила добра замяна.

– Хей, ти с кравата, знаеш ли какво? – рече той. – Искаш ли да си поговорим?

Според мен един кон струва повече от една крава, но това е все едно! На мен повече ми трябва крава. Искаш ли да се сменим?

– Разбира се! – отвърна мъжът с кравата и те направиха размяната.

Сега селянинът можеше да се върне вкъщи, защото беше направил каквото бе решил. Но той беше намислил да отиде на пазара и трябваше да го стори, дори и само за да го разгледа. И той тръгна с кравата си към пазара. Дядото вървеше бързо, кравата – също. Така те скоро настигнаха един човек, който водеше овца. Хубава овца беше – здрава и с дебела вълна.

– Много ми се ще да я имам! – помисли си селянинът. – Няма да остане без трева в канавката край нашия път, а през зимата може да я приберем на топло при нас в стаята. Всъщност за нас е по-добре да гледаме овца отколкото крава. – Искаш ли да се сменим? – попита той.

Да, човекът с овцата, естествено, се съгласи и размяната бе направена. Селянинът тръгна с овцата си нататък по пътя.

До една ограда той видя мъж с голяма гъска под мишница.

– Ама че е тежка! – възкликна селянинът. – Има и хубава перушина, и много лойчица! Може добре да си я гледаме, вързана на въженце край нашата бара! За бабата би било прекрасно да събира всякакви обелки за нея! Тя често казва: “Де да си имахме гъска!” И ето, сега може да я получи. И ще я получи! – Искаш ли да се сменим? Ще ти дам овцата за гъската заедно с едно “благодаря” в добавка!

Другият, разбира се, прие и те направиха замяната. Селянинът получи гъската.

Той беше вече близо до града, навалищата по пътя ставаше все по-голяма, гъмжеше от хора и добитък. Всички вървяха по пътя и в канавката, та газеха чак и картофите на пътния пазач. Там обикаляше кокошката на пазача, вързана с връв, за да не избяга от уплаха. Тя беше с проскубана опашка, мижеше с едното си око, но изглеждаше добре.

– Ко-ко! – рече кокошката.

Не мога да кажа със сигурност какво имаше предвид, но когато селянинът я видя, си каза:

– Тя е най-красивата кокошка, която някога съм виждал. По-хубава е даже от квачката на свещеника! Така ми се ще да я имам! Кокошката винаги ще намери зърно, тя може да се грижи почти сама за себе си. Мисля, че замяната ще бъде добра, ако взема кокошката за гъската. – Искаш ли да се сменим? – попита той.

– Да се сменим! – отвърна другият. – Да, няма да е никак зле!

И те направиха замяната. Пазачът получи гъската, а селянинът – кокошката.

Доста работа беше свършил дядото по пътя за града, беше горещо, а и той беше уморен. Искаше му се да пийне една чашка и да похапне. Беше стигнал до кръчмата и се канеше да влезе, но точно на вратата се сблъска с прислужника, който носеше торба, препълнена догоре с нещо.

– Какво носиш? – попита селянинът.

– Гнили ябълки! – отговори прислужникът. – Пълен чувал с ябълки за свинете.

– Толкова много ябълки на свинете! Искан ми се бабата да може да види това! Миналата година старото дърво до бунището роди една единствена ябълка. Прибрахме я и я пазихме на скрина, докато изгни. “Това означава благоденствие!” – казваше нашата майка. Да можеше сега да види какво значи благополучие! Да, бих искал да е доставя това удоволствие.

– Добре, колко дават за чувала? – попита слугата.

– Да дам? Ще дам в замяна кокошката си.

И селянинът даде кокошката, взе ябълките и влезе в кръчмата. Той се запъти право към тезгяха, като опря чувала с ябълките на печката, без да съобрази, че тя беше запалена. В кръчмата имаше много непознати: търговци на коне, на добитък, а също и двама англичани. Англичаните са толкова богати, че джобовете им се късат от тежките златни монети. Слушай какъв облог направиха те!

– С-с-с! С-с-с! – Какъв беше този звук, който идваше откъм печката? Ябълките бяха започнали да се пекат.

– Какво е това? – питаха се хората.

Скоро разбраха какво е. Чуха цялата история за коня, сменен с крава, и така до края с гнилите ябълки.

– Бабата ще те посрещне с тоягата, щом се върнеш у дома! – възкликнаха англичаните. – Ще има голям скандал!

– Ще ме посрещне с целувка, а не с тояга! – отвърна селянинът. – Бабата ще рече: “Каквото стори дядо – все е хубаво!”.

– Искаш ли да се обзаложим? – попитаха го двамата. – На цяла бъчва с жълтици! Това са сто паунда!

– Стига ми и една крина жълтици! – каза селянинът. – Аз мога да дам в замяна само крина ябълки, допълнена с мене и бабата. Но това е повече от крина!

– Чудесно! Чудесно! – извикаха англичаните и облогът беше сключен.

Дойде колата на гостилничаря. Англичаните и селянинът се качиха, натовариха и гнилите ябълки и всички потеглиха към къщата на селянина.

– Добър вечер, бабо!

– И на теб, дядо!

– Направих замяна!

– Добре, ти знаеш как да постъпиш! – рече жената и го прегърна, като забрави и за чувала, и за англичаните.

– Замених коня за крава!

– Слава Богу, ще имаме мляко! – зарадва се жената. – Сега ще прием мляко, ще имаме масло и сирене на масата. Чудесна размяна си сторил!

– Да, но аз смених кравата с овца!

– Това определено е още по-добре! – заяви жената. – Ти си винаги толкова съобразителен. Имаме трева точно колкото за овцата. Сега ще имаме овче мляко и сирене, вълнени чорапи и вълнени пижами! Това не можеш да получиш от кравата! Козината е пада! Ти си един страшно разумен мъж!

– Но овцата замених за гъска!

– Наистина ли ще имаме печена гъска тази година, мили дядо! Ти винаги мислиш как да ме зарадваш! Това е прекрасна идея! Гъската можем да завържем с връвчица и да я угояваме до празниците!

– Гъската обаче смених с кокошка! – рече мъжът.

– Кокошка! Добра замяна! – зарадва се жената. – Кокошката снася яйца, мъти, ще имаме пиленца, ще имаме цял двор, пълен с кокошки! Точно за това тайно си бях мечтала!

– Да, но аз замених и кокошката с един чувал гнили ябълки!

– Сега вече трябва да те разцелувам! – каза жената. – Благодаря ти, мили мъжо!

Искам да ти разкажа нещо сега. Когато ти тръгна към града, аз реших да ти направя истински хубава гозба: омлет със зелен лук. Имах яйца, но нямах лук.

Затова отидох при жената на училищния домакин. Знам, че те имат много лук. Но милата приятелка е толкова стисната! Поисках е лук назаем. “Назаем?” – попита тя. – “Та в нашата градина няма нищичко, дори и една гнила ябълка!” Аз мога да е заема сега не една, а десет, дори цял чувал с гнили ябълки! Това е толкова смешно, мъжо! – и тя го целуна право по устата.

– Това ни харесва! – възкликнаха англичаните. – Всичко става все по-лошо, а те са все така щастливи! Това си струва парите!

И те платиха цяла бъчва
с жълтици на селянина,
който получи целувка
вместо тояга.

Да, винаги е добре,
когато жената приема
това, което прави мъжът,
и заявява, че той е най-
умният и че каквото
стори, все е хубаво.
Ето това беше цялата
история! Слушах я,
когато бях малък, а сега
я чу и ти и знаеш, че
каквото стори дядо,
винаги е хубаво.

